

Lenka Vavříčková

K problematice času absolutního a relativního ve španělštině a češtině

(posudek vedoucího diplomové práce)

Cílem práce je porovnat slovesný systém španělštiny a češtiny z hlediska vyjadřování časových vztahů. Pokud bychom vycházeli jen ze srovnání počtu časů v obou jazycích, mohlo by se zdát, že jde o téma nepříliš náročné: mohli bychom dojít k závěru, že např. k problematice minulých časů můžeme říci jen málo, když proti poměrně složitému systému španělských minulých časů stojí v češtině čas jediný. A přesto tomu tak není: práce dle mého soudu přesvědčivě ukázala, že problém je jednoduchý jen zdánlivě.

Práce se skládá ze sedmi kapitol. V Úvodu autorka stanovuje cíl práce, definuje základní termíny (zejména protiklad časů absolutních a relativních) a koncepte a vymezuje svou pracovní metodu (mj. využití paralelního korpusu InterCorp). Druhá kapitola představuje systém slovesných časů v obou jazycích, a to na vysoké teoretické úrovni. Zároveň formuluje hypotézu týkající se předpokládaných korespondencí časů ve španělštině a češtině. Zbývající kapitoly velmi podrobně analyzují jednotlivé části systému slovesných časů v obou jazycích, charakterizují jednotlivé časy a na základě materiálu z korpusu dokládají korespondence mezi jazyky: kapitola třetí je takto věnována přítomnému času, kapitola čtvrtá časům minulým a kapitola pátá časům budoucím. Šestá kapitola se pak zabývá rolí nefinitních tvarů při vyjadřování času a kapitola sedmá shrnuje závěry práce.

Hned v úvodu svého hodnocení bych chtěl zdůraznit, že se dle mého soudu jedná o práci velmi vyzrálou, dokládající autorčinu suverénní lingvistickou kompetenci. Diplomantka výborně zúročila své hispanistické i bohemistické školení, takže její orientace v sekundární literatuře, schopnost formulovat hypotézy a ověřovat je na materiálu je vysoce nadprůměrná. Ocenit bych chtěl ještě dvě její schopnosti: schopnost precizně, stručně, a přitom přesně formulovat a velmi dobrou práci s korpusem – její znalost této problematiky je mezi studenty hispanistiky ojedinělá.

V teoretické části práce se autorka suverénně vyrovnala se základními koncepty slovesných časů v bohemistice a hispanistice a prokázala schopnost „překládat“ závěry z jedné teorie do druhé navzdory terminologické a koncepční rozdílnosti. Její přístup k španělským časům považuji za velmi vhodný, mj. pro důsledné oddělování formální stránky slovesných tvarů od stránky významové. Uplatňování tohoto principu mj. krásně ukazuje, že zdánlivě jednoduché korespondence mezi oběma jazyky jsou náhle podstatně složitější. V tomto smyslu považuji za šťastný základní postup, opakující se u všech jednotlivých časů, totiž posuzování jejich fungování odděleně ve

větě jednoduché, ve větě hlavní a ve větě vedlejší – rozdíl mezi absolutními a relativními časy je tak krásně ilustrován.

Poznámky k obhajobě:

- Poměr českých dokonavých a nedokonavých sloves jako protějšků španělského jednoduchého perfekta, resp. imperfekta (s. 37–42) je pěknou ilustrací k tématu povahy slovesného děje a vidu ve španělštině.
- Za velmi šťastné považuji sledování výskytu tzv. orientátorů – u některých časů (*he hablado*) má jejich častější výskyt v češtině než ve španělštině i obecnější, typologické souvislosti.
- Zajímavá je autorčina poznámka o míře slovesného děje na s. 45. Mohla by tuto myšlenku více rozvinout a doložit na materiálu?
- Bude-li k tomu příležitost, autorka by u obhajoby mohla uvést konkrétní příklady konstrukcí s modálními slovesy, kde je český přítomný čas ekvivalentem španělského paradigmatu *hablaré* (s. 57-58).
- Velmi zajímavé jsou údaje o frekvenci modotemporálních významů paradigmat *habré hablado* a *habría hablado* (s. 60 a 63). Ty by se měly vlastně odrážet i ve výkladech v běžných gramatikách.

Shrnu-li své hodnocení: práci považuji za výbornou a nemám k ní žádné významné výhrady (čtenář by možná mistry ocenil, kdyby autorka své výklady více ilustrovala příklady z paralelního korpusu, ale to je jen detail).

Po formální i jazykové stránce je práce připravena velmi pečlivě, pouze v poznámkách pod čarou tiskárna občas nevytiskla španělská slova s neobvyklou diakritikou.

Práce podle mého soudu plně splňuje nároky kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 3. 9. 2011

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph. D.